

SIYASET, EKONOMİ ve YÖNETİM ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

RESEARCH JOURNAL OF
POLITICS, ECONOMICS AND MANAGEMENT

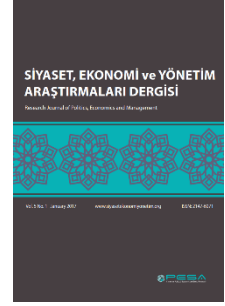
October 2017, Vol:5, Issue:5

Ekim 2017, Cilt:5, Sayı:5

P-ISSN: 2147-6071

E-ISSN: 2147-7035

Journal homepage: www.siyasetekonomiyonetim.org

Kişilik, Karar Verme Tarzları ve İş Fikri Bulma Yöntemleri Arasındaki İlişki *Relationship Between Personality, Decision- Making Styles and Methods of Finding Business Idea*

Yrd. Doç. Dr. İlter HELVACI

Mersin Üniversitesi, ilterhelvac@gmail.com

Yrd. Doç. Dr. Mithat TURHAN

Mersin Üniversitesi, mithatt@mersin.edu.tr

Yrd. Doç. Dr. Onur KÖPRÜLÜ

Mersin Üniversitesi, onurkopru@gmail.com

DOI: <https://doi.org/10.25272/j.2147-7035.2017.5.5.03>

MAKALE BİLGİSİ

Makale Geçmişi:

Geliş 10 Ağustos 2017

Düzeltilme Geliş 13 Ekim 2017

Kabul 15 Ekim 2017

Anahtar Kelimeler:

İş Fikri Bulma Yöntemleri, Karar Verme Tarzı, 5 Düzeyli Kişilik Envanteri.

© 2017 PESA Tüm hakları saklıdır

ÖZET

Girişim, bir işe girişme, bir işin başlatılması olarak ifade edilmekte olup, bireyin kişilik özellikleri ve karar verme tarzı gibi unsurlar girişimsel faaliyetin başlatılmasında belirleyici rol oynayabilmektedir. Yapılan bu çalışma ile girişimcilerin, iş fikirlerini belirlerken hangi yolları izledikleri, kişiliğin ve karar verme tarzlarının iş fikirleri üzerindeki etkileri incelenmiştir. Çalışmanın örneklem grubunu Mersin'in Silifke ilçesinde faaliyet gösteren işletme sahibi 35 erkek ve 15 kadın katılımcı oluşturmaktadır. Çalışmadaki istatistik yöntemler olarak Shapiro Wilk normal dağılım kontrol testi, Pearson korelasyon testi, Student t testi, tek yönlü ANOVA ve kanonik korelasyon testleri kullanılmış bu analizler IBM SPSS 24 Demo versiyon ile yapılmıştır. Yapılan istatistik analizler sonucu, bireylerin İş fikri bulma yöntemi ölçek puanları ile kişilik envanteri puanlarının arasında istatistik önemli bir korelasyon olduğu ($r=0,331$ ve $p=0,037$) buna benzer olarak İş fikri bulma yöntemi ile Karar verme tarzı puanları arasında da istatistik önemli bir korelasyon olduğu tespit edilmiştir ($r=0,319$ ve $p=0,048$).

ARTICLE INFO

Article History:

Received 10 August 2017

Received in revised form 13 October 2017

Accepted 15 October 2017

Keywords:

Methods of Finding Business Ideas, Decision-Making Style, 5-Level Personality Inventory.

© 2017 PESA All rights reserved

ABSTRACT

Enterprise can be described as initiation or proceeding into a new job. Individual personality characteristics and decision-making styles might be determinig agents on triggering entrepreneurial activities. The aim of this research is to find out the influence of personality and decision-making styles on business idea detecting methods. Sampling of the research is consisted of 35 male and 15 female employers that operate in Silifke Province. Statistical methods used in this research can be summarized as Shapiro Wilk normal distribution control test, Pearson Correlation test, Student t test one way ANOVA and Canonical Correlations tests which were performed by using IBM SPSS 24 Demo Version. According to the statistical results, it has been observed that there is a statistically important correlation ($r=0,331$ ve $p=0,037$) between scale scores of business idea detecting methods and personality inventory. Moreover it has also been found out that there is a statistically important correlation ($r=0,319$ ve $p=0,048$).between scores of business idea detecting methods and decision-making styles.

GİRİŞ

Girişimcilik, çevresel faktörlerden doğan fırsatlardan yararlanma ya da yeni fırsatlar yaratabilme amacıyla ekonomik mal ya da hizmet üretmek için üretim faktörlerine sahip olma, risk alma ve örgütlenme yeteneği olarak tanımlanmaktadır (Bozkurt, 2006: 94). Girişimcilik temel olarak iktisadi anlamda ele alınmakta olup, girişimcinin, arz ve talebi yönlendiren, pazar arayan kişi; girişimciliğin ise kaynakları ekonomik olarak harekete geçirme faaliyeti olduğu ifade edilmektedir. Girişimcilik (entrepreneurship) kavramının bugünkü anlamda kullanılması, kapitalist üretim tarzının ağırlığını hissettirmesiyle ilişkilendirilmektedir (Aytaç, 20016: 141). Girişimcilik ekonomik gelişmenin temelini oluşturmakta olup günümüzde herkes tarafından kabul gören genel tanımını Fransız ekonomist Richard Cantillon yapmıştır. Cantillon girişimciyi kar elde etmek amacıyla işi organize eden ve işin riskini üstlenen kişi olarak tanımlamıştır (Döm, 2008: 1). Bu tanımla girişimcinin risk üstlenmesi ve karşı karşıya kalınan risk durumunu yönetme yeteneği ön plana çıkmaktadır. Dolayısıyla girişimciliğin, kuruluşlar, ürünler veya süreçler oluşturma hakkında belirsizlik ve risk altında verilen kararlar şeklinde ifade edilmesi mümkündür (Şeşen ve Basım, 2012 :24). Say ise girişimciyi, üretimde ve dağıtımda merkezi eş güdümlenme görevini yerine getiren kişi olarak tanımlamış olup, girişimcinin yönetsel rolünü ilk vurgulayan iktisatçı olarak tarihe geçmiştir. Say'la birlikte girişimcilik dördüncü üretim faktörü olarak genel kabul görmüştür. Girişimcilik kavramının en önemli kişilerinden bir diğeri ise Schumpeter'dir. Schumpeter girişimciyi yenilikçi biri olarak ifade ederken girişimcinin kar elde etme arzusunun gerçekleşmesi için yeni bileşimler ve yenilikler yaratan kişi olarak tanımlamış olup yaratıcılığın girişimcilik için önemine vurgu yapmıştır (Döm, 2008: 2-3).

Girişimcilik iş organizasyonlarının yaratılması ve geliştirilmesi yoluyla yeni fırsatların ortaya çıkarılmasına ve faaliyette bulunduğu ekonomik ve sosyal çevre içerisinde bulunan bireylerin ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik faaliyetlere odaklanırken aynı zamanda faaliyette bulunduğu ülkenin gelişimine de büyük katkı sunmaktadır. Girişimcilik unsuru hemen her dönemde olduğu gibi günümüzde de ülkelerin ekonomik olarak kalkınmasında, karşı karşıya kalınan işsizlik sorununun çözülmesine yardımcı olmasında ve sosyal gelişimin sağlanmasında temel yapı taşlarından birisi olarak önemli rol üstlenmektedir. Özellikle % 10,6 (<http://www.tuik.gov.tr>) gibi yüksek işsizlik düzeyine sahip ülkemiz için yeni iş alanlarının yaratılması ve istihdam imkânlarının geliştirilmesi açısından girişimciliğin önemi daha da ön plana çıkmaktadır.

Girişimciliğin desteklenmesi ve ulusal kalkınma boyutunda öncelikli devlet politikaları haline gelmesi 1970'li yıllarda ortaya çıkan küresel petrol şokunun yaratmış olduğu ekonomik kriz ile birlikte olmuştur. Ortaya çıkan ekonomik kriz büyük ölçekli işletmelerin iflas etmesine neden olmuş ve çok sayıda çalışan işsiz kalmıştır. Böylelikle büyük ölçekli işletme düşüncesine bağlı ekonomik gelişimin kırılganlığının farkına varılması mümkün olmuştur. Diğer taraftan küçük ve orta ölçekli işletmelerin ortaya çıkan krizden sınırlı şekilde etkilenmiş olmaları bu yapıda olan işletmelerin önemini ön plana çıkartmıştır. Böylelikle küçük ve orta boy işletmelere dayalı girişimsel faaliyetlere dayalı ekonomik anlayışın önemi ön plana çıkmış ve krizin etkileri azaltılmış ve gelişmiş ülkeler girişimciliği desteklemeyi, teşvik etmeyi öncelikli devlet politikası haline getirmişlerdir (İlhan, 2004: 71).

Girişimcilik, aynı zamanda ülkemiz gibi gelişmekte olan ekonomilerin performanslarının artması içinde büyük önem taşımakta olup aynı durum gelişmiş ekonomiler içinde söz konusu olmakta ve teknolojik ilerlemenin ivmesinin artışı da girişimciliğin önemli rolü olduğu belirtilmektedir (Aytaç ve İlhan, 2007:101). Girişimciliğin artmasıyla birlikte firmaların daha rekabetçi olması, rekabet koşullarının da girişimcilerin yeni fikirleri ortaya koyarak daha yaratıcı hale gelmelerini mümkün kılmaktadır. Bununla birlikte işletmeler daha kaliteli ürünler ortaya koymak suretiyle daha üretken hale gelebilmektedirler. Sahip olunan küçük sermayelerle iş kurmanın gerçekleştirilmesi, kişilerde toplumsal konumlarını değiştirme motivasyonunu da beraberinde getirmektedir. Böylelikle küçük sermayelerle işletmelerini kuran girişimcilerin daha üst toplumsal konum ve gelir düzeylerine kavuşmaları mümkün olabilecektir. Dolayısıyla girişimcilik ile birlikte istihdamın artırılması mümkün olurken aynı

zamanda artan toplumsal konum hareketliliğine bağlı olarak toplumsal dengenin dinamiklerinden biri olan orta sınıfın hacmini arttırdığı ve bu sınıfı güçlendirdiği de ifade edilmektedir. (İlhan, 2004: 72).

Girişimlerin başarıları bölge ve de ülke ekonomisinin gelişimi açısından büyük önem arz etmekte olup sağladığı istihdam imkânları ile toplumun refah seviyesini de yükseltmektedir. Diğer taraftan kurulan her işletme başarısızlığa uğradığında sadece girişimcilerin parası değil son derece kıt olan toplumsal kaynaklar da israf edilmiş olacaktır. Son yıllarda ekonomik, sosyal, kültürel ve teknolojik değişimler ve gelişmeler ile birlikte sürekli olarak farklı durumlarla karşılaşan günümüz işletmelerinin kuruluşlarından önce iş fikrinin yapılabirliği ile ilgili olarak teknik, mali ve ekonomik anlamda ayrıntılı incelemelerde bulunması ve ani kararlardan kaçınması ve daha yaratıcı ve yenilikçiliğe açık bir vizyonla müşterilerine hizmet etmeleri, gerek işletmelerin hayatlarının devam ettirilmesinde gerekse de karlılıklarının artmasında büyük önem teşkil etmektedir. Yapılan bu çalışma ile kişilik, karar verme tarzları ve iş fikri bulma yöntemleri arasındaki etkileşim ortaya konulacaktır. Bu çerçevede takip eden bölümlerde sunulan hipotezlerin sınanması amaçlanmaktadır.

1. Teorik Çerçeve

1.1. Kişilik

Yeni bir işin kurulması risk ve belirsizliği de beraberinde getirmektedir. Dolayısıyla girişimcinin faaliyet gösterilecek alan ile ilgili olarak operasyonel olarak temel bilgi ve beceriye sahip olması gerekmektedir. Bu becerinin kendisinde olmaması durumunda ise çalışanlarının beceriye sahip olmaları ve kendisinin de yönetsel becerilere sahip olması önem taşımaktadır. Ayrıca girişimcinin risk ve belirsizliklerle mücadele edebilecek ve uzun soluklu bir tempoyla baş edebilecek motivasyona sahip olması gerekmektedir (Döm, 2008: 1). Bu noktada girişimcinin sahip olduğu kişilik özellikler girişimcinin başarısında büyük önem taşımaktadır. Kişilik bir insanı başkalarından ayıran bedensel, zihinsel ve ruhsal özelliklerin bütünü olarak değerlendirilmektedir. “Kişilik, bir bireyin davranış, tutum, ilgi ve becerilerini, giyim ve fiziksel görünümünü, konuşma tarzını, iletişim yeteneklerini, alışkanlıklarını ve diğer bireylerle olan etkileşimini kapsayan ve bireyin tüm özelliklerini açıklayan bir kavramdır” (Bozkurt ve Erdurur, 2013: 59). Girişimcilik üzerine yapılan çalışmalarda girişimci kişilik özellikleri ile ilgili olarak aşağıda ifade edilen ortak sonuçlara ulaşıldığı görülmekte olup bu özellikler aşağıda belirtilmektedir (Yıldırım, Demirel ve İçerli, 2011: 93):

Yenilikçi düşünme yeteneğine sahip olmak, çalışma motivasyonuna sahip olmak, Kararlarında tutarlı olma, devamlı ve kalıcı sosyal ilişkiler ve iletişim kurmak, iş ve özel hayatında yazılı ve sözlü iletişim kurabilme, insanlarla birlikte olma ve takım çalışmasına yatkın olmak, zamanı etkin ve verimli bir şekilde kullanma, değişime açık olmak veya değişimi kabullenmek, sabırlı olmak, işi zamanında bitirmek, İnsanları ikna edebilme ve güvenilir bir kişiliğe sahip olmak, özel hayatla iş hayatı arasında denge kurabilme yeteneğine sahip olmak.

1.2. Karar Verme Tarzı

“Karar bir iş için düşünülüp taşınarak uygun diye üzerinde durulan çareyi ifade etmektedir”. İşletme yönetiminin bir kavramı olarak karar bir seçimi ifade eder” (Koçel, 2010:109). Karar verme, çeşitli amaçlar arasından bir seçim ve tercih yapılmasına ilişkin bedensel ve zihinsel çabaların toplamı olarak tanımlanmaktadır (Tunçer, 2017: 266). Diğer bir tanıma göre de karar verme değişik faaliyet veya düşüncelerin birbirini takip ettiği ve sonunda bir tercihin yapılması ile sonuçlanan süreç olarak da tanımlanabilir (Koçel, 2010: 113).

Karar verme yönetme işinin temeli olarak gösterilmekte olup kimi yazarlarca karar verme yönetme faaliyetiyle eş anlamlı olarak kabul etmektedir. İşletme yöneticileri amaçları gerçekleştirmek üzere çeşitli alternatifler arasında seçim yapmak ve alternatiflerden birisini seçmek durumundadır (Mucuk, 2008: 386).

Karar verme tarzıyla ilgili olarak literatürde farklı sınıflandırma tarzları bulunmakta olup Scott ve Bruce (1995) Driver (1979) çalışmasını temel alarak beş karar verme tarzını tanımlamışlardır. Bunlar rasyonel karar verme, sezgisel karar verme, bağımlı karar verme ve kaçınma ve anlık karar verme

tarzları olarak ifade edilmektedir (Taşdelen , 2001: (Spicer ve Sadler-Smith, 2005: 138). Rasyonel (akılcı) karar verilmesi sürecinde mantıksal ve sistematik yolun kullanılması temel alınmakta olup alternatiflerin mantıklı şekilde değerlendirildiği ve araştırıldığı sürece dayanmaktadır. Sezgisel karar verme tarzında ise kararların önsezi duygu ve izlenimlere dayalı olarak verilmesi ön plana çıkmaktadır. Bağımlı karar verme tarzında başkalarının öneri ve yönlendirmeleriyle karar verilmesi ön plana çıkmaktadır. Kaçınma, verilecek kararın olabildiğince ertelenmesi yoluyla kara verme sürecinin yürütülmesi olarak ifade edilirken anlık karar verme tarzında kararların çok fazla üzerinde düşünülmeden anlık olarak, dürtüsel olarak verilmesi ön plana çıkmaktadır (Spicer ve Sadler-Smith, 2005: 138). Bağımlı karar vericilerin vermiş oldukları kararlarının sorumluluklarını kararın verilmesinde etkili olan taraflara yükledikleri ifade edilirken rasyonel ve sezgisel karar vericilerin verilen kararların sorumluluğunu üstlendikleri ifade edilmektedir. Diğer taraftan rasyonel karar vericilerin karar verme sürecinde dikkatli bir yaklaşım izledikleri ve araştırmaya dayalı bir sürecin ön plana çıktığı vurgulanmaktadır (Teşdelen, 2001: 41).

1.3. İş Fikri Bulma Yöntemleri

Başarılı olmak isteyen bir girişimcinin elindeki en önemli kaynaklardan birisi iyi bir iş fikridir. Yeni bir iş kurma fikri genellikle yeni bir ürün veya hizmet yaratma fikrine dayanarak da ortaya çıkabilir (Güney, 2008: 96) Diğer taraftan iş fikrini girişimci kendisi ortaya koyabilir ya da mevcut bir fikri kendisine uyarlayarak kullanabilir. Bu kapsamda faaliyete geçilmesi düşünülen alan ile ilgili olarak bireylerin ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik bir işletme hayata geçirilebilir (www.kosgeb.gov.tr). İyi bir iş fikri oluşturmanın en önemli gereklerinden birisi yeni fırsatlara ilişkin gelişmeleri yakından izlemektir. Bu fırsatlar yeni trendlerin yer aldığı gazetelerden, ekonomi dergilerinden, şirketler, patent kurumu ya da çeşitli kamu kuruluşlarının çıkardığı yayınlardan takip edilebilir.

Girişimci sahip olduğu maddi kaynaklarını, zamanını ve de enerjisini harcayarak iş fikrini hayata geçirmeye çalışan kişi olarak hem bazı kişilik özelliklerine ve becerilere hem de güçlü motivasyona sahip olmalıdır. Girişimci sahip olduğu kişilik özellikleri, becerileri ve içinde yaşanılan çevresel unsurların etkisiyle kendisine uygun olan iş fikri bulma yöntemini kullanarak girişimsel faaliyeti belirleyerek hayata geçirir Girişimcinin yetiştiği ailede girişimci ruha sahip veya doğrudan girişimci kişilerin bulunması (Barutçu ve İrmış, 2012: 3) ve onu teşvik ederek yönlendirmesi suretiyle ailenin etkisinde kalınması (Aytaç ve İlhan, 2007:105), bireyin çevresinde görmüş olduğu fırsatların peşinde koşması, mevcut başarılı işletmelerin faaliyetlerinin gözlemlenmesi suretiyle o faaliyetleri taklit etmesi, kişinin kendi özünde sahip olduğu yetenek ve becerilere dayalı olarak iş fikrini geliştirmesi, mevcut pazar ve potansiyel müşteriler ile ilgili olarak yapılacak pazar ve müşteri analizi yapması, iş hayatında başarılarıyla ön plana çıkmış bilgi ve tecrübeye sahip uzman ve kişilerle fikir alışverişinde bulunması, yatay düşünme yöntemlerini kullanarak mevcut bir işin nasıl daha farklı yapacağını düşünmesi ve devlet teşviklerini takip ederek iş fikri tespit etmeleri mümkün olmaktadır (Özdaşlı ve Özkara, 2010: 214).

2. Araştırma Yöntemi

2.1. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Silifke ilçesi sınırları içerisinde faaliyet gösteren girişimciler oluşturmaktadır. Araştırmaya dâhil olan girişimciler ayakkabı, tekstil, market ve gıda sektöründe faaliyet göstermekte olan girişimcilerdir. Çalışma kapsamında veri toplanmasında anket kullanılmış olup 100 kişi üzerinde uygulama gerçekleştirilmiş ancak 75 adet anketin geri dönüşümü sağlanabilmiştir. Bunlardan 50 adedi analize tabi tutulmuş geri kalan 25 adedi ise veri eksiklikleri nedeniyle analize uygun görülmemiştir.

2.2. Verilerin Toplanması

Araştırmada yer alan değişkenlerin ölçümü için hazırlanan anket formu dört bölümden oluşmakta olup toplam 110 soru yer almaktadır. Anketin ilk kısmındaki bölümde katılımcıların bireysel özelliklerine (cinsiyet, medeni durum, yaş, eğitim durumu ve gelir düzeyi) yönelik sorular yer almaktadır. Anketin ikinci bölümünde, katılımcıların kişilik özelliklerinin belirlenmesine yönelik ve toplam elli sorudan oluşan, Goldberg (1990) tarafından geliştirilen ve Türkiye'deki uyarlaması Somer ve ark. (2002)

tarafından yapılmış olan 5 faktör kişilik envanteri uygulanmıştır. Anketin üçüncü bölümünde ise Spicer ve Sadler- Smith tarafından geliştirilen ve Türkiye’de uyarlaması Özdaşlı ve Özkara tarafından (2010) tarafından yapılmış ve 25 adet sorudan oluşan Karar Verme Tarzı ölçeği kullanılmıştır. Anketin dördüncü ve son bölümünde ise Özdaşlı (2010) tarafından geliştirilen ve 30 sorudan oluşan İş Fikri Bulma Yöntemleri ölçeğinden yararlanılmıştır. İş fikri bulma yöntemleri, karar verme teknikleri ve kişilik ölçeklerine ilişkin Cronbach Alfa değerleri sırasıyla; 0,851, 0,645 ve 0,757 olarak tespit edilmiş olup çalışmada kullanılan ölçek sonuçları yeterli güvenilirlik düzeyine sahiptirler (Akgül ve Çevik, 2003:435-436). Çalışmadaki istatistik yöntemler olarak Shapiro Wilk normal dağılım kontrol testi, Pearson korelasyon testi, Student t testi, tek yönlü ANOVA testleri kullanılmış bu analizler IBM SPSS 24 Demo versiyon ile yapılmış olup aşağıda sunulan hipotezlerin sınanması yapılacaktır.

H1: İş fikri bulma yöntemleri ile demografik faktörler arasında ilişki vardır.

H2: Kişilik ile iş fikri bulma arasında anlamlı bir ilişki vardır.

H3: Karar verme tarzı ile iş fikri bulma arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Araştırmada verilere ilişkin aritmetik ortalamaların ve korelasyon katsayılarının yorumlanmasında aşağıda yer alan aritmetik ve korelasyon katsayı aralıkları dikkate alınarak değerlendirmelerde bulunulmuştur (Özdamar, 2003: 32).

Tablo 1. Aritmetik Ortalama ve Korelasyon Katsayı Değerlerinin Yorumu

Korelasyon Katsayıları	Değer	Aritmetik ortalamalar	Değer
Çok Düşük İlişki	0,00 – 0,20	Çok Düşük	1,00 – 1,79
Düşük İlişki	0,21 – 0,40	Düşük	1,80 – 2,59
Orta Düzeyde İlişki	0,41 – 0,60	Orta	2,60 – 3,39
Yüksek Düzeyde İlişki	0,61 – 0,80	Yüksek	3,40 – 4,19
Çok Yüksek İlişki	0,81 – 1,00	Çok Yüksek	4,20 – 5,00

3. Araştırma Bulguları

Araştırmanın örneklem grubunda yer alan bireylerin bireysel özelliklerine ilişkin dağılım Tablo 2’de sunulmuştur

Tablo 2. Katılımcıların demografik özellikleri

		Sayı	% Sayı
Cinsiyet	Kadın	15	30,0%
	Erkek	35	70,0%
Medeni Hal	Bekâr	17	34,0%
	Evli	33	66,0%
Yaş	24'den az	5	10,0%
	24-40 arası	30	60,0%
	41-60 arası	15	30,0%
	61 ve üzeri	0	0,0%
Eğitim Durumu	Ortaöğretim	10	20,0%
	Lise	12	24,0%
	Ön Lisans	17	34,0%
	Lisans	11	22,0%
Gelir Düzeyi	1001-2500 TL arası	18	36,0%
	2501 - 5000 TL arası	16	32,0%

	5001 TL ve fazlası	16	32,0%
--	--------------------	----	-------

Tablo 2'deki bulgulara göre, araştırmaya katılanların %70'i erkek, %66'sı evli, %60'ı 24- 40 yaş grubu, %34'ü ön lisans mezunu ve % 36'sının geliri ise 100—2500 TL. arasında kazanç sağlayan bireyler oluşturmaktadır.

Tablo 3. Kişilik Envanterine Ait Özet İstatistikler

	Ortalama	Standard Sapma	Sayı
Dışa Dönüklük	3,15	,55	50
Uyumluluk	3,79	,49	50
Duygusal Denge	3,50	,83	50
Sorumluluk	3,86	,51	50
Yeniliklere Açık Olma	3,91	,48	50

Tablo 3'te görüleceği üzere bireylerin 5 Faktörlü Kişilik Envanteri'nde aldıkları en yüksek puan "Yeniliklere Açık Olma" ($3,91 \pm 0,48$) ve en düşük puan "Dışa Dönüklük" ($3,15 \pm 0,55$) alt boyutlarında gözlemlenmiştir.

Tablo 4. İş Fikri Bulma Yöntemi Ölçeğine Ait Özet İstatistikler

	Sayı	Ortalama	Standart Sapma
İBYÖ Ailenin Etkisi	50	2,78	1,00
İBYÖ Becerilere Yönelik İş Kurmak	50	3,28	,87
İBYÖ Pazar Araştırması	50	3,31	1,04
İBYÖ Beyin Fırtınası	50	3,31	,99
İBYÖ Taklitçilik	50	2,98	1,05
İBYÖ Fırsatçılık	50	3,67	,93
İBYÖ Devlet Yönlendirmesi	50	2,82	,86
İBYÖ Yatay Düşünme	50	3,40	,69

Tablo 4'te görüleceği üzere bireylerin iş fikri bulma yöntemleri ölçeğinden aldıkları en yüksek puan "fırsatçılık" ($3,67 \pm 0,93$) ve en düşük puan "ailenin etkisi" ($2,78 \pm 1,00$) alt boyutlarında gözlemlenmiştir. Elde edilen puanlara göre birçok iş fikri bulma yöntemi orta seviyelerde kullanılmış (puan ortalamaları 3,00 – 4,00 arası olanlar) bazı yöntemlere ise düşük seviyelerde başvurulmuştur (puan ortalaması 3,00'ten az olanlar). Özellikle devlet yönlendirmesi (ort=2,82) ve aile etkisi puanlarının ortalamasının altında değerler aldığı görülmektedir.

Tablo 5. Karar Verme Tarzı (Karar Verme Tarzı)

	Ortalama	Standart Sapma	Sayı
KVT Ani Karar Verme	2,46	1,01	50
KVT Rasyonel Karar Verme	4,08	,63	50
KVT Sezgisel Karar Verme	3,82	,66	50
KVT Bağımlı Karar Verme	3,26	,73	50
KVT Çekingen Karar Verme	3,12	,85	50

Yukarıda yer alan Tablo 5'te, bireylerin "karar verme tarzı" ölçeğinden aldıkları en yüksek puan "rasyonel karar verme" ($4,08 \pm 0,63$) ve en düşük puan "ani karar verme" ($2,46 \pm 1,01$) alt boyutlarında

gözlemlenmiştir. Elde edilen puanlara göre çalışmada yer alan iş yeri sahibi bireylerin karar vermede ideal olan tarzı (rasyonel kv) kullandıkları, ideal olmayanları (ani kv; çekingen kv=3,12±0,85) daha az sıklıklarda kullandıkları yorumu yapılabilir.

Tablo 6. Demografik Değişkenlerin İş Fikri Bulma Yöntemleri İle Karşılaştırılması (Cinsiyet)

		Cinsiyetiniz Nedir?			
		Sayı	Ortalama	Standart Sapma	P değeri
İBYÖ Ailenin Etkisi	Kadın	15	2,73	,96	0,817
	Erkek	35	2,81	1,02	
İBYÖ Becerilere Yönelik İş Kurmak	Kadın	15	3,27	,80	0,965
	Erkek	35	3,28	,91	
İBYÖ Pazar Araştırması	Kadın	15	3,44	,89	0,566
	Erkek	35	3,26	1,11	
İBYÖ Beyin Fırtınası	Kadın	15	3,53	,79	0,303
	Erkek	35	3,21	1,07	
İBYÖ Taklitçilik	Kadın	15	2,84	1,11	0,557
	Erkek	35	3,04	1,04	
İBYÖ Fırsatçılık	Kadın	15	3,71	,96	0,853
	Erkek	35	3,66	,93	
İBYÖ Devlet Yönlendirmesi	Kadın	15	2,78	,63	0,845
	Erkek	35	2,84	,95	
İBYÖ Yatay Düşünme	Kadın	15	3,48	,69	0,579
	Erkek	35	3,36	,69	

Tablo 6.'da görüleceği üzere iş fikri bulma yöntemleri ile cinsiyetin karşılaştırılması sonuçlarına göre kadın ve erkekler arasında İş fikri bulma yöntemleri alt boyutları açısından herhangi bir istatistik önemli farklılık gözlemlenmemiştir. Hem kadınlar hem de erkekler İş fikri bulma yöntemlerinden benzer düzeylerde faydalanmaktadır.

Tablo 7. Demografik değişkenlerin İş Fikri Bulma Yöntemleri ile karşılaştırılması (Medeni Durum)

		Medeni Hal			
		Sayı	Ortalama	Standart Sapma	P değeri
İBYÖ Ailenin Etkisi	Bekar	17	2,67	,88	0,569
	Evlü	33	2,84	1,06	
İBYÖ Becerilere Yönelik İş Kurmak	Bekar	17	3,35	,67	0,654
	Evlü	33	3,23	,97	
İBYÖ Pazar Araştırması	Bekar	17	3,35	1,26	0,849
	Evlü	33	3,29	,93	
İBYÖ Beyin Fırtınası	Bekar	17	3,24	1,01	0,707
	Evlü	33	3,35	1,00	
İBYÖ Taklitçilik	Bekar	17	3,06	,94	0,708
	Evlü	33	2,94	1,12	
İBYÖ Fırsatçılık	Bekar	17	3,61	,96	0,725
	Evlü	33	3,71	,93	
İBYÖ Devlet Yönlendirmesi	Bekar	17	2,56	,99	0,043
	Evlü	33	2,95	,76	
İBYÖ Yatay Düşünme	Bekar	17	3,22	,52	0,187
	Evlü	33	3,49	,75	

Tablo 7'de ise İş fikri bulma yöntemleri ile medeni durumun karşılaştırılması sonuçları yer almaktadır. Sonuçlara göre evli ve bekarlar arasında iş fikri bulma yöntemleri alt boyutları açısından sadece "devlet yönlendirmesi" açısından istatistik önemli farklılık gözlemlenmiştir. Bu sonuca göre evli bireyler

(2,95±0,76) bekar bireylere göre (2,56±0,99) iş fikri bulma yöntemi olarak devlet yönlendirmesinden istatistik önemli bir düzeyde daha fazla faydalanmışlardır (p=0,043).

Tablo 8. Demografik Değişkenlerin İş Fikri Bulma Yöntemleri ile Karşılaştırılması (Eğitim Durumu)

		Eğitim Durumu			
		Sayı	Ortalama	Standart Sapma	P değeri
İBYÖ Ailenin Etkisi	Ortaöğretim	10	3,02	1,13	0,747
	Lise	12	2,67	1,10	
	Ön Lisans	17	2,86	,99	
	Lisans	11	2,58	,82	
İBYÖ Becerilere Yönelik İş Kurmak	Ortaöğretim	10	3,30	,90	0,939
	Lise	12	3,19	1,16	
	Ön Lisans	17	3,24	,75	
	Lisans	11	3,41	,75	
İBYÖ Pazar Araştırması	Ortaöğretim	10	3,10	1,05	0,860
	Lise	12	3,36	1,11	
	Ön Lisans	17	3,45	1,01	
	Lisans	11	3,24	1,12	
İBYÖ Beyin Fırtınası	Ortaöğretim	10	3,30	,77	0,851
	Lise	12	3,50	1,17	
	Ön Lisans	17	3,16	,97	
	Lisans	11	3,34	1,11	
İBYÖ Taklitçilik	Ortaöğretim	10	2,37	,95	0,026
	Lise	12	3,58	1,13	
	Ön Lisans	17	3,14	,83	
	Lisans	11	2,64	1,07	
İBYÖ Fırsatçılık	Ortaöğretim	10	3,37	,76	0,047
	Lise	12	4,06	,96	
	Ön Lisans	17	3,51	,99	
	Lisans	11	3,79	,91	
İBYÖ Devlet Yönlendirmesi	Ortaöğretim	10	3,10	,92	0,393
	Lise	12	3,02	,66	
	Ön Lisans	17	2,65	,84	
	Lisans	11	2,61	1,00	
İBYÖ Yatay Düşünme	Ortaöğretim	10	3,48	,75	0,663
	Lise	12	3,54	,80	
	Ön Lisans	17	3,24	,59	
	Lisans	11	3,43	,67	

Tablo 8’de görüleceği üzere iş fikri bulma yöntemleri ile eğitim durumunun karşılaştırılması sonuçlarına göre eğitim düzeyleri arasında iş fikri bulma yöntemleri alt boyutları açısından “Taklitçilik” ve “Fırsatçılık” açısından istatistik önemli farklılık gözlemlenmiştir. Bu sonuca göre Lise mezunu bireyler (3,58±1,13) en yüksek seviyede Taklitçilik İBYÖ kullanırken, en düşük düzeyde “Taklitçilik” İBYÖ kulanlar Lisans mezunları olmuştur (2,64±1,07) p=0,026.

Fırsatçılık puanlarına göre yapılan karşılaştırmada ise gene en yüksek puanı (4,06±0,96) “lise mezunları” alırken en düşük puan “ortaöğretim mezunlarında” (3,37±0,76) gözlemlenmiş bu farklılık istatistik önemli bulunmuştur (p=0,047).

Tablo 9. Demografik Değişkenlerin İş Fikri Bulma Yöntemleri ile Karşılaştırılması (Gelir Düzeyi)

		Gelir Düzeyi			
		Sayı	Ortalama	Standart Sapma	P değeri
İBYÖ Ailenin Etkisi	1001-2500 TL arası	18	3,03	1,00	0,048
	2501 - 5000 TL arası	16	2,96	,86	
	5001 TL ve fazlası	16	2,33	1,02	
İBYÖ Becerilere Yönelik İş Kurmak	1001-2500 TL arası	18	3,29	1,07	0,724
	2501 - 5000 TL arası	16	3,39	,79	
	5001 TL ve fazlası	16	3,14	,72	
İBYÖ Pazar Araştırması	1001-2500 TL arası	18	3,43	,91	0,294
	2501 - 5000 TL arası	16	3,52	1,07	
	5001 TL ve fazlası	16	2,98	1,13	
İBYÖ Beyin Fırtınası	1001-2500 TL arası	18	3,60	,56	0,006
	2501 - 5000 TL arası	16	3,63	,91	
	5001 TL ve fazlası	16	2,67	1,19	
İBYÖ Taklitçilik	1001-2500 TL arası	18	2,80	1,02	0,530
	2501 - 5000 TL arası	16	3,21	,90	
	5001 TL ve fazlası	16	2,96	1,23	
İBYÖ Fırsatçılık	1001-2500 TL arası	18	3,87	,76	0,478
	2501 - 5000 TL arası	16	3,65	,86	
	5001 TL ve fazlası	16	3,48	1,17	
İBYÖ Devlet Yönlendirmesi	1001-2500 TL arası	18	2,78	,67	0,948
	2501 - 5000 TL arası	16	2,88	1,00	
	5001 TL ve fazlası	16	2,81	,95	
İBYÖ Yatay Düşünme	1001-2500 TL arası	18	3,33	,38	0,880
	2501 - 5000 TL arası	16	3,44	,79	
	5001 TL ve fazlası	16	3,44	,85	

İş Fikri Bulma Yöntemleri ile Gelir Durumunun karşılaştırılması Tablo 9'da verilmiştir. Bu sonuçlara göre gelir düzeyleri arasında iş fikri bulma yöntemleri alt boyutları açısından "ailenin etkisi" ve "beyin fırtınası" açısından istatistik önemli farklılık gözlemlenmiştir. Bu sonuca göre aylık kazancı 1000-2500 arası olan bireyler İBYÖ içerisinde, en çok "ailenin etkisi" (3,03±1,00) yöntemine başvururken, en az seviyede "ailenin etkisi" İBYÖ kullananlar 5001 ve daha fazla kazanca sahip bireyler olmuştur bu farklılık istatistik önemli bir seviyededir (p=0,048).

"Beyin Fırtınası" puanlarına göre yapılan karşılaştırmada ise en yüksek puanı (3,63±0,91) "2501-5000 TL gelir grubu" alırken en düşük puanı gene "5001 ve daha yukarısı gelir grubunda gözlemlenmiştir (2,67±1,19) gözlemlenmiş bu farklılık istatistik önemli bulunmuştur (p=0,006).

Tablo 10'da belirtildiği üzere yapılan korelasyon analizi sonuçlarına göre, dışa dönüklük kişilik özelliği ile İBYÖ ailenin etkisi arasında negatif yönlü, orta seviyede ve istatistik önemli bir doğrusal ilişki bulunmuştur. Bireylerin dışa dönüklük puanı arttıkça ailenin etkisi ile iş fikri bulma eğilimleri azalmaktadır (r = -0,389; p=0,005). Benzer şekilde, dışa dönüklük kişilik özelliği ile İBYÖ beyin fırtınası arasında da negatif yönlü, orta seviyede ve istatistik önemli bir doğrusal ilişki bulunmuştur. Bireylerin dışa dönüklük puanı arttıkça beyin fırtınası yöntemi ile iş fikri bulma eğilimleri azalmaktadır (r = -0,395; p=0,005)

Tablo 10. Beş Faktörlü Kişilik Envanteri Puanları ile İş Fikri Bulma Yöntemlerine Ait İlişkinin Değerlendirilmesi

Korelasyonlar						
		Dışa Dönüklük	Uyumluluk	Duygusal Denge	Sorumluluk	Yeniliklere Açık Olma
İBYÖ Ailenin Etkisi	Korelasyon	-,389	,003	-,012	-,109	,066
	Sig. (2-tailed)	,005	,984	,935	,450	,648
	N	50	50	50	50	50
İBYÖ Becerilere Yönelik İş Kurmak	Korelasyon	-,150	-,023	-,050	-,084	,088
	Sig. (2-tailed)	,297	,873	,730	,563	,545
İBYÖ Pazar Araştırması	Korelasyon	-,009	-,096	-,095	-,129	,221
	Sig. (2-tailed)	,950	,505	,511	,372	,123
İBYÖ Beyin Fırtınası	Korelasyon	-,395	,087	-,161	-,073	,108
	Sig. (2-tailed)	,005	,546	,263	,615	,455
İBYÖ Taklitçilik	Korelasyon	,096	-,095	-,264	-,283	,328
	Sig. (2-tailed)	,506	,510	,044	,046	,020
İBYÖ Fırsatçılık	Korelasyon	-,061	-,161	-,145	-,329	,277
	Sig. (2-tailed)	,675	,265	,315	,020	,049
İBYÖ Devlet Yönlendirmesi	Korelasyon	,187	-,045	-,087	,029	,062
	Sig. (2-tailed)	,194	,754	,547	,841	,667
İBYÖ Yatay Düşünme	Korelasyon	,018	-,033	-,047	-,123	,262
	Sig. (2-tailed)	,901	,822	,746	,396	,046

Duygusal denge ve sorumluluk kişilik özellikleri ile taklitçilik İBYÖ arasında negatif yönlü, orta seviyede ve istatistik önemli korelasyonlar tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre, bireylerin duygusal denge kişilik puanları arttıkça, Taklitçilik İBYÖ istatistik önemli bir seviyede azalmaktadır ($r=-0,264$; $p=0,044$). Benzer bir şekilde, bireylerin “Sorumluluk” kişilik puanları arttıkça Taklitçilik İBYÖ istatistik önemli bir seviyede azalmaktadır ($r=-0,283$; $p=0,046$). Bundan farklı olarak, Yeniliklere açık olmak kişilik özelliği ile taklitçilik arasında pozitif yönlü ve istatistik önemli bir korelasyon saptanmıştır. Bireylerin yeniliklere açık olma özellikleri arttıkça taklitçi İBYÖ puanları da artmaktadır ($r=0,328$; $p=0,020$).

Bireylerin sorumluluk kişilik puanları arttıkça fırsatçılık İBYÖ istatistik önemli bir seviyede azalmaktadır ($r=-0,329$; $p=0,020$). Yeniliklere açık olmak kişilik özelliği ile fırsatçılık arasında pozitif yönlü ve istatistik önemli bir korelasyon saptanmıştır. Bireylerin yeniliklere açık olma özellikleri arttıkça fırsatçı İBYÖ puanları da artmaktadır ($r=0,277$; $p=0,049$). Son olarak, yeniliklere açık olmak kişilik özelliği ile yatay düşünme arasında pozitif yönlü ve istatistik önemli bir korelasyon saptanmıştır. Bireylerin yeniliklere açık olma özellikleri arttıkça yeniliklere açık olma İBYÖ puanları da artmaktadır ($r=0,262$; $p=0,046$).

Tablo 11’de bireylerin karar verme tarzları ile iş fikri bulma yöntemleri arasındaki doğrusal ilişkiler incelenmiştir. Bağımlı karar verme tarzı ile ailenin etkisi arasında pozitif yönlü orta düzeyde ve istatistik önemli bir korelasyon saptanmıştır ($r=0,305$; $p=0,031$). Bu sonuca göre bireylerin karar verme tarzında, bağımlılık seviyesi arttıkça ailenin etkisi ile İBYÖ puanları da artmaktadır. Sezgisel karar verme ve pazar araştırması İBYÖ arasında negatif yönlü ve istatistik önemli bir korelasyon bulunmuştur ($r=-0,277$; $p=0,049$). İş fikri bulma yöntemi olarak pazar araştırması yöntemi kullanan bireyler, Sezgisel karar verme yöntemini daha az kullanmaktadırlar. Bağımlı karar verme tarzı ile pazarlama araştırması İBYÖ arasında pozitif yönlü orta düzeyde ve istatistik önemli bir korelasyon

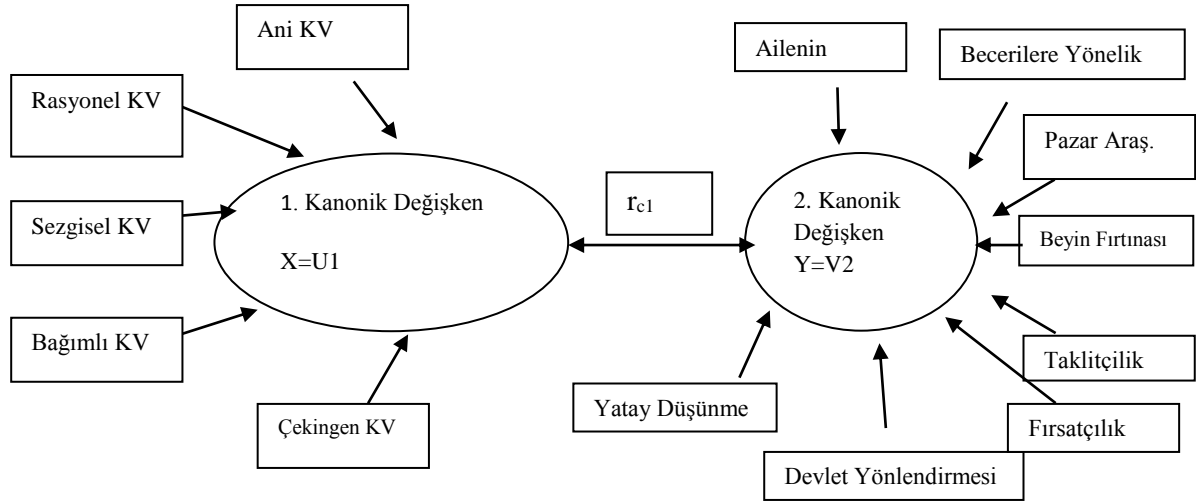
saptanmıştır ($r=0,279$; $p=0,049$). Bu sonuca göre bireylerin karar verme tarzında, bağımlılık seviyesi arttıkça pazarlama araştırması İBYÖ puanları da artmaktadır. Bağımlı karar verme tarzı ile beyin fırtınası İBYÖ arasında pozitif yönlü orta düzeyde ve istatistik önemli bir korelasyon saptanmıştır ($r=0,435$; $p=0,002$). Bu sonuca göre bireylerin karar verme tarzında, bağımlılık seviyesi arttıkça beyin fırtınası İBYÖ puanları da artmaktadır. Bağımlı karar verme tarzı ile devlet yönlendirmesi İBYÖ arasında pozitif yönlü orta düzeyde ve istatistik önemli bir korelasyon saptanmıştır ($r=0,346$; $p=0,014$). Bu sonuca göre bireylerin karar verme tarzında, bağımlılık seviyesi arttıkça devlet yönlendirmesi İBYÖ puanları da artmaktadır.

Tablo 11. Karar Verme Tarzı ile İş Fikri Bulma Yöntemlerine Ait İlişkinin Değerlendirilmesi

Korelasyonlar						
		Ani Karar Verme	Rasyonel Karar Verme	Sezgisel Karar Verme	Bağımlı Karar Verme	Çekingen Karar Verme
İBYÖ Ailenin Etkisi	Korelasyon	,009	-,011	-,230	,305	,037
	Sig. (2-tailed)	,948	,940	,109	,031	,798
	N	50	50	50	50	50
İBYÖ Becerilere Yönelik İş Kurma	Korelasyon	,075	-,159	-,077	,201	,126
	Sig. (2-tailed)	,602	,270	,594	,162	,382
İBYÖ Pazar Araştırması	Korelasyon	,096	,031	-,277	,279	,188
	Sig. (2-tailed)	,506	,831	,049	,049	,190
İBYÖ Beyin Fırtınası	Korelasyon	,173	,147	-,223	,435	,045
	Sig. (2-tailed)	,228	,310	,120	,002	,754
İBYÖ Taklitçilik	Korelasyon	,047	,133	,024	,164	,139
	Sig. (2-tailed)	,745	,358	,869	,256	,335
İBYÖ Fırsatçılık	Korelasyon	,037	,175	-,220	,013	-,202
	Sig. (2-tailed)	,801	,223	,126	,926	,159
İBYÖ Devlet Yönlendirmesi	Korelasyon	,147	-,192	-,022	,346	,081
	Sig. (2-tailed)	,308	,182	,880	,014	,577
İBYÖ Yatay Düşünme	Korelasyon	,049	,084	-,008	-,043	-,145
	Sig. (2-tailed)	,736	,563	,958	,764	,315

Tablo 12. Karar Verme Tarzı ile İş Fikri Bulma Yöntemlerine Ait İlişkinin Değerlendirilmesi Kanonik Korelasyon Tablosu

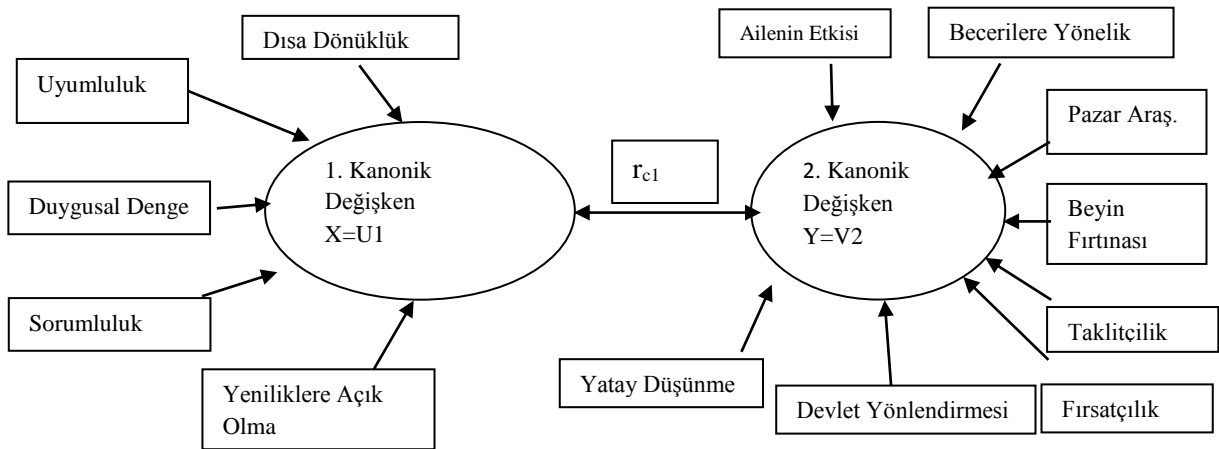
Kanonik Korelasyon							
	Korelasyon	Özdeğerler	Wilks İstatistiği	F	Num D.F	Denom D.F.	P değeri
1	,693	,926	,313	1,254	40,000	164,074	,165
2	,484	,305	,602	,746	28,000	138,433	,815
3	,355	,144	,786	,546	18,000	110,794	,929
4	,288	,090	,899	,435	10,000	80,000	,925
5	,139	,020	,981	,201	4,000	41,000	,936

Tablo 12’de Karar Verme Tarzı ve İş Fikri Bulma Yöntemlerine ait alt boyutların setler halinde birbirleriyle olan korelasyonlarını değerlendirmek amacıyla yapılan kanonik korelasyon analizi sonuçları görülmektedir. Hesaplanan korelasyon katsayıları incelendiğinde birinci kanonik küme korelasyonunun 0,693 (ortak varyansın %48’ini); ikinci kanonik küme korelasyonunun 0,484 (ortak varyansın %24’ünü); üçüncü kanonik küme korelasyonunun 0,355 (ortak varyansın %12’sini), dördüncü kanonik küme korelasyonunun 0,288 (ortak varyansın %8) ve beşinci kanonik küme korelasyonunun 0,139 (ortak varyansın %2) olduğu görülmektedir. Fakat anlamlılık değerleri incelendiğinde bu korelasyon değerlerinin istatistik önemli olmadığı gözlemlenmektedir.

Tablo 13. Beş Faktörlü Kişilik Envanteri Ölçek Puanları İle İş Fikri Bulma Yöntemlerine Ait İlişkinin Değerlendirilmesi Kanonik Korelasyon Tablosu

Kanonik Korelasyon							
	Korelasyon	Özdeğerler	Wilks İstatistiği	F	Num D.F	Denom D.F.	P değeri
1	,668	,806	,304	1,288	40,000	164,074	,138
2	,610	,591	,549	,893	28,000	138,433	,623
3	,312	,108	,874	,299	18,000	110,794	,997
4	,148	,022	,969	,128	10,000	80,000	,999
5	,098	,010	,990	,099	4,000	41,000	,982

Tablo 13.’te de beş faktörlü kişilik envanteri ve iş fikri bulma yöntemlerine ait alt boyutların setler halinde birbirleriyle olan korelasyonlarını değerlendirmek amacıyla yapılan kanonik korelasyon analizi

sonuçları görülmektedir. Hesaplanan korelasyon katsayıları incelendiğinde birinci kanonik korelasyon kümesi korelasyonunun 0,668 (ortak varyansın %45'ini); ikinci kanonik küme korelasyonunun 0,610 (ortak varyansın %37'sini); üçüncü kanonik küme korelasyonunun 0,312 (ortak varyansın %10'unu), dördüncü kanonik küme korelasyonunun 0,148 (ortak varyansın %2) ve beşinci kanonik küme korelasyonunun 0,098 (ortak varyansın %1) olduğu görülmektedir. Fakat anlamlılık değerleri incelendiğinde bu korelasyon değerlerinin istatistik önemli olmadığı gözlemlenmektedir.

Yapılan analizler sonucu:

H1: İş fikri bulma yöntemleri ile demografik faktörler arasında ilişki vardır hipotezi medeni durum, eğitim durumu ve gelir düzeyi açısından kabul edilirken cinsiyet açısından kabul edilmemiştir.

H2: Kişilik ile iş fikri bulma arasında anlamlı bir ilişki vardır

H3: Karar verme tarzı ile iş fikri bulma arasında anlamlı bir ilişki vardır hipotezleri ise kısmen kabul edilmiştir.

SONUÇ

İyi bir iş fikrinin geliştirilmesi girişimciliğin ilk adımını oluşturmaktadır. Bir iş fikrinin bulunmasında, pazar araştırması, çevreden bilgi alma, taklitçili, fırsatçılık, devlet yönlendirmesi gibi pek çok unsur bulunmaktadır. Girişimcilerimizin iş fikri bulma aşamasını bilinçli olarak yürütmesi ve sonuçlandırması hem bireysel hem de toplumsal kaynaklarımızın daha etkin kullanılması anlamına gelmektedir. Kurulan işletme başarısızlığa uğradığında sadece girişimcinin kendisi değil aynı zamanda kıt olan toplumsal kaynaklarda israf edilmiş olacaktır. Bu nedenle iş fikri bulunurken iş fikrinin yapılabilişliğinin teknik olarak ve ekonomik olarak tüm yönleriyle incelenmesi büyük önem arz etmektedir.

Yapılan çalışma sonucunda yeniliklere açık olma kişilik özelliği girişimcilerin en fazla öne çıkan kişilik özelliğidir. İncelemeye alınan kişilik özellikleri içerisinde en düşük puan alan kişilik özelliği ise dışa dönüklüktür. Unutulmamalıdır ki müşteri memnuniyetinin sağlanması ve bağlılığının yaratılmasında yaratıcı ve yenilikçi çözümler işletmelerin başarısında ilk sırada gelmektedir. Dolayısıyla yenilikçi kişilik özelliği işletmelerin başarısında önemli rol oynamaktadır. Diğer taraftan girişimcilerin yeniliklere açık olmalarının yanı sıra dışa dönük kişiliğe de sahip olmaları girişimsel faaliyetin başarısında bir diğer önemli faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Dışa dönük kişiliğe sahip bireylerin içinde yaşamış olduğu kural ve değerlerine kolaylıkla uyum sağlayan ve kendi dışındaki unsurlarla da kolay ve uyumlu bağlantılar kurabilme özellikleri ön plana çıkmaktadır. Bu nedenlerden dolayı özellikle ilköğretim seviyesinden başlamak üzere tüm eğitim düzeylerinde bireylerin yaratıcı ve yenilikçi potansiyellerinin artırılmasını hedefleyen ve girişimci kişilik özelliklerinin ve dışa dönük kişilik özelliklerini ortaya çıkaracak eğitimlerin ve seminerlerin verilmesi büyük önem taşımaktadır. Nitekim demografik faktörler ile iş fikri bulma yöntemleri arasındaki ilişki sonuçlarına göre lise mezunu bireylerin en yüksek seviyede taklitçilik iş fikri bulma yöntemi kullanırken, en düşük düzeyde taklitçilik iş fikri bulma yöntemi kullananlar lisans mezunları olmuştur. Dolayısıyla alınan eğitimin artması bireyleri taklitçilikten bir nebze olsa uzaklaştırdığı ve farklı ve yeni iş fikirlerini hayata geçirmelerinde lisans eğitim düzeyindeki girişimcileri cesaretlendirdiği görülmektedir.

Çalışmada bireyler karar verirken mantıksal ve sistematik yolun kullanılmasının temel alındığı ve alternatiflerin mantıklı şekilde değerlendirildiği ve araştırıldığı rasyonel karar verme tarzını ön planda tuttukları, en az kullanılan karar verme tarzının ise ani karar verme tarzı olduğu tespit edilmiştir. Bu çerçevede alınan her karar da özellikle de iş fikrinin hayata geçirilmesinde rasyonel karar verme tarzının ön planda tutulması ve ani kararlardan kaçınılması gerekmektedir.

Bireylerin iş fikri bulma yöntemleri açısından becerilerine paralel yönde, pazar araştırmalarına dayalı, başkalarından fikir almak suretiyle, mevcut bir işin nasıl daha farklı yapacağını düşünmek yoluyla, bireyin çevresinde görmüş olduğu fırsatların peşinde koşması gibi iş fikri bulma yöntemlerinden ortalama düzeyde yararlanmış olduğu belirlenmiş olup en fazla fırsatçılık unsuru iş fikri bulma yöntemi olarak ön plana çıkmaktadır. İş fikri bulma yöntemi olarak en düşük iş fikri bulma yöntemi olarak

ailenin etkisi ve devlet yönlendirmesi bulunmaktadır. Girişimcilerin iş fikri bulma yöntemi olarak özellikle devlet yönlendirmesi yoluyla iş fikri bulup bu fikirleri hayata geçirme olanaklarından çok fazla yararlanmadıkları belirlenmiştir. Devletin sahip olunan kıt kaynakların boşa gitmemesi adına girişimsel faaliyetlerin hayata geçirilmesinde ayrıntılı bölgesel planlamalar yapmak suretiyle bölge ihtiyaçlarına uygun faaliyetlerin hayata geçirilmesinde gerekli olan yönlendirmeleri yapması, sahip olunan kaynakların heba olmasının önüne geçilmesine yardımcı olurken aynı zamanda yaratabilecek potansiyellerin ekonomik olarak kazanca dönüşmesinin de teminatını sağlayabileceği düşünülmektedir. Bunun yanı sıra devletin girişimcilerin desteklenmesi amacıyla KOSGEB aracılığıyla sağlamış olduğu maddi desteklerin planlı olarak genişletilmesi ve miktar olarak artırılması büyük önem taşımaktadır.

KAYNAKÇA

- Akgül A., Çevik O. “İstatistiksel Analiz Teknikleri”, Emek Ofset, Ankara.
- Aytaç, Ö. (2006). Girişimcilik: Sosyo-kültürel bir perspektif. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(1), 139-160.
- Aytaç, Ö., İlhan, S. (2007). Girişimcilik ve girişimci kültür: Sosyolojik bir perspektif. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (18), 101-120.
- Barutçu, E., İrmış, A. (2012). Öğrencilerin kendilerini girişimci bir kişiliğe sahip görmelerini ve iş kurma niyetlerini etkileyen faktörler: Bir alan araştırması. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 26(2).1-25.
- Bozkurt, Ö. (2006). Girişimcilik eğiliminde kişilik özelliklerinin önemi. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 1(2), 93-111.
- Bozkurt, Ö., Erdurur, K. (2013). Girişimci kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimindeki etkisi: Potansiyel girişimciler üzerinde bir araştırma. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 8(2). 57-78.
- Döm, S. (2008). *Girişimcilik ve küçük işletme yöneticiliği*, Detay Yayıncılık, Ankara.
- Goldberg, L. R. (1990). An alternative “description of personality”: The Big-Five factor structure. *Journal of Personality and Social Psychology*, 59, 1216-1229.
- Güney, S. (2008). *Girişimcilik*, Siyasal Kitabevi, Ankara.
- İlhan, S. (2004). Girişimcilik ve sosyo-ekonomik süreçteki rolü. *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları*, 70-75.
- Koçel, T. (2010). *İşletme yöneticiliği*, Beta, İstanbul.
- Mucuk, İ. (2008). *Modern işletmecilik*, Türkmen Kitabevi, İstanbul.
- Özdaşlı, K., Özkara, B. (2010). Girişimcilerimizin iş fikri bulma yöntemleri ve iş fikri bulma yöntemlerinin karar verme tarzları ile ilişkisi: Isparta-Burdur girişimcileri üzerinde bir araştırma. *İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12(2), 1-24.
- Özkara, B. (2010). *İş fikri bulma yöntemleri üzerinde kişiliğin ve karar verme tarzlarının etkisi: Isparta ve Burdur illerindeki girişimciler üzerinde bir araştırma*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Somer, O., Korkmaz, M., Tatar, A. (2002). Beş faktör kişilik envanterinin geliştirilmesi: Ölçek ve alt ölçeklerinin oluşturulması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 17 (49), 21-33.
- Spicer, D. P., Sadler-Smith, E. (2005). An examination of the general decision making style questionnaire in two UK samples. *Journal of Managerial Psychology*, 20(2), 137-149.
- Şahin, Ç. (2005). Aktif öğretim yöntemlerinden beyin fırtınası yöntemi ve uygulaması. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(1). 441-450.

Şeşen, H., Basım, N. (2012). Demografik faktörler ve kişiliğin girişimcilik niyetine etkisi: Spor bilimleri alanında öğrenim gören üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. *Ege Akademik Bakış*, 12, 21-28.

Taşdelen, A. (2001). Öğretmen adaylarının bazı psiko sosyal değişkenlere göre karar verme stilleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(10), 40-52.

Tunçer, P. (2017). *Yönetim ve organizasyo*., Ekin, Bursa.

Yıldırım, M. H., Demirel, Y., İçerli, L. (2011). İşletme sahibi yöneticilerin girişimci kişilik özellikleri ile girişimcilik becerileri arasındaki ilişkinin tespiti: Aksaray Örneği. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 3(2), 189-199.

TUİK, (Türkiye İstatistik Kurumu), <http://www.tuik.gov.tr>. Erişim tarihi: 17.11.2017.

KOSGEB, (Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı), <http://www.kosgeb.gov.tr>., 17.10.2017.